

BERGS-COLLEGIUM

Underdåniga Berättelse

om

Förhållandet med Bergshandteringen år 1849.

STORMÄKTIGSTE, ALLERNÅDIGSTE KONUNG!

Den Års-Berättelse om förhållandet med Rikets Bergshandtering, som det åligger Eders Kongl. Maj:ts och Rikets Bergs-Collegium att afgifva, får nu, i enlighet med hit inkomne uppgifter från Bergs-Tjenstemännen och öfrige vederbörande, Collegium för året 1849 i underdånighet aflemna.

Då denna underdåniga Berättelse på hittills öfligt sätt blifvit indelad i särskilda Artiklar, för vinnande af närmare kännedom ej mindre om Jernhandteringens olika delar, än ock om de så kallade Ädlare Verken med flere Bergverks-inrättningar, så torde, såsom inledning till sjelfva Berättelsen, en kort öfersigt af det viktigaste, som rör Jernhandteringen och de ädlare Verken här vara på sitt ställe; hvarföre ock Collegium, efter anställd jemförelse emellan förhållandet dermed under nu ifrågavarande år med hvad de nästförutgångne årens Berättelser innehålla, nu får härom följande i underdånighet upplysa.

Hvad först Jernhandteringen under år 1849 vidkommer, har förhållandet visat sig sådant, att jernmalms-uppfordringen under året utgjort 1,502,537 *Sk* tackjerns-vigt, hvilket belopp är 23,889 *Sk* större, än uppfordringen år 1848, samt öferskjuter den sålunda med 183,740 *Sk* malmvinsten i medeltal de fem åren 1843—1847.

Deremot har årets tackjerns-tillverkning 607,223 *Sk* tackjerns-vigt till beloppet varit 124,640 *Sk* mindre, än under år 1848, samt understiger med 20,404 *Sk* medelproduction under qvinqvennum 1843—1847, hvilket resultat af 1849 års blåsningar egentligen härleder sig från en för transporter af malm och kol mindre gynsam viuter, som alltid inverkar mera på det huf-

INLEDNING

TILL

Bergs-Collegii underdåniga berättelse om förhållandet med bergshandteringen. – Stockholm, Norstedt, 1835-1858. Täckningsår: 1833-1857.

Efterföljare:

Bidrag till Sveriges officiella statistik. C, Bergshantering. Commerce Collegii underdåniga berättelse för år ... – Stockholm : Norstedt, 1859-1911.
Täckningsår: 1858-1910.

Översiktspublikation:

Historisk statistik för Sverige. Statistiska översiktstabeller : utöver i del I och del II publicerade t.o.m. år 1950. – Stockholm : Statistiska centralbyrån, 1960.
S. 1. Tab. 1. Produktion av järnmalm, tackjärn samt vissa andra metaller 1836-1950.

Sveriges bergshantering år 1913 : specialundersökning / av Kommerskollegium. – Stockholm : Isaac Marcus, 1917. – 257, 108 s. – (Sveriges officiella statistik).
S. 1-85: Några historiska data rörande den svenska bergshandteringen [från äldsta tid och fram till 1915].

Bergskollegii underdåniga berättelse om förhållandet med bergshandteringen år 1849.
Digitaliserad av Statistiska centralbyrån (SCB), 2010.
Vid digitaliseringen har en innehållsförteckning skapats och lags till.

**Bergs-Collegii Underdåniga Berättelse om
Förhållandet med Bergshandteringen år 1849**

INNEHÅLL

	Sid.
Inledning.....	1.
1 ^{sta} Artikeln. Jernmalms-brytningen.....	3.
Utfärdade Mutsedlar år 1849 och Mutsedlar som blifvit utgifne på nya anledningar år 1849 [tabell].....	9.
Beviljade hvilostånd år 1849 [tabell].....	10.
2 ^{dra} Artikeln. Tackjerns-blåsningen.....	11.
Tackjerns-tillverkningen efter län år 1849 [tabell].....	11.
Tackjernstillverkningen år 1849 [tabell].....	12.
3 ^{die} Artikeln. Gjutgods-tillverkningen och Gjuterierne.....	16.
Gjutgods-tillverkningen vid Masugnarne år 1849 [tabell].....	16.
Gjutgods-exporten enligt Tullverkets Räkenskaper år 1849 [tabell].....	18.
4 ^{de} Artikeln. Stång- och Ämnesjerns-Smidet.....	18.
Smides-Verkstäder med bestämd tillverknings-rätt efter län år 1849 [tabell].....	19.
Smides-Verkstäder med oinskränkt tillverknings-rätt efter län år 1849 [tabell]..	20.
Stångjerns-exporten enligt Tullverkets räkenskaper, omfattande Kalender-året 1849, och destinations-orterne [tabell].....	23.
5 ^{te} Artikeln. Jernmanufactur-tillverkningen.....	24.
Jernmanufactur-tillverkningen år 1849 [tabell].....	24.
Jernmanufactur-exporten år 1849, enligt Tullverkets Räkenskaper [tabell].....	27.
6 ^{te} Artikeln. De så kallade Ädlare Verken.....	28.
a) Guld-tillverkningen.....	28.
b) Silfver-tillverkningen.....	28.
c) Koppar-tillverkningen.....	30.
Koppartillverkningen i Riket år 1849 [tabell].....	33.
d) Nickel-tillverkningen.....	34.
e) Messings-tillverkningen.....	34.
7 ^{de} Artikeln. Diverse Verk och Inrättningar.....	34.
Kopparhamrar.....	34.
Bly-smältnings-Verk.....	35.
Zink-Verk.....	35.
Cobolt-Verk.....	35.
Svafvel-Bruk.....	35.
Vitriol-Verk.....	36.
Alun-Bruk.....	36.
Rödfärgs-Verk.....	37.
Blyertz-Verk.....	37.
Brunstens-brott.....	37.
Stenkols-Verk.....	37.

	Porfyr- och Marmor-Bruk.....	Sid. 38.
	Tabell, utvisande 1849 års export af här nedan upptagne Bergverks-producter, upprättad i enlighet med Tullverkets Räkenskaper.....	39.
1:0	Nya Stångjerns-Härdar.....	40.
2:0	Jern-Manufactur-Verk.....	40.
3:0	Smält-hyttor.....	40.

BERGS-COLLEGIUM

Underdåniga Berättelse

om

Förhållandet med Bergshandteringen år 1849.

STORMÄKTIGSTE, ALLERNÅDIGSTE KONUNG!

Den Års-Berättelse om förhållandet med Rikets Bergshandtering, som det åligger Eders Kongl. Majts och Rikets Bergs-Collegium att afgifva, får nu, i enlighet med hit inkomne uppgifter från Bergs-Tjenstemännen och öfrige vederbörande, Collegium för året 1849 i underdånighet aflemna.

Då denna underdåniga Berättelse på hittills öfligt sätt blifvit indelad i särskilda Artiklar, för vinnande af närmare kännedom ej mindre om Jernhandteringens olika delar, än ock om de så kallade Ädlare Verken med flere Bergverks-inrättningar, så torde, såsom inledning till sjelfva Berättelsen, en kort öfersigt af det viktigaste, som rör Jernhandteringen och de ädlare Verken här vara på sitt ställe; hvarföre ock Collegium, efter anställd jemförelse emellan förhållandet dermed under nu ifrågavarande år med hvad de nästförutgångne årens Berättelser innehålla, nu får härom följande i underdånighet upplysa.

Hvad först Jernhandteringen under år 1849 vidkommer, har förhållandet visat sig sådant, att jernmalms-uppfordringen under året utgjort 1,502,537 *Sk℥* tackjerns-vigt, hvilket belopp är 23,889 *Sk℥* större, än uppfordringen år 1848, samt öferskjuter den sålunda med 183,740 *Sk℥* malmvinsten i medeltal de fem åren 1843—1847.

Deremot har årets tackjerns-tillverkning 607,223 *Sk℥* tackjerns-vigt till beloppet varit 124,640 *Sk℥* mindre, än under år 1848, samt understiger med 20,404 *Sk℥* medelproduction under qvinqvennum 1843—1847, hvilket resultat af 1849 års blåsningar egentligen härleder sig från en för transporter af malm och kol mindre gynsam viuter, som alltid inverkar mera på det huf-

vudsakligen under vintermånaderne pågående hyttebruket, än på det vid Bruken i allmänhet hela året om idkade Smidet. Emellertid har ändock 1849 års relativt mindre tillverkning af tackjern icke förorsakat någon brist derpå, enär betydligare inventarier af tackjern från de föregående årens större blåsningar varit att tillgå. För öfrigt torde det härvid tillåtas Collegium, att, såsom ett bevis på vederbörandes lyckade bemödanden att förbättra blåsningarne, i underdånighet omnämna, att då tackjerns-tillverkningen i medeltal per dygn år 1849 uppgått till 22,18 Skk, är detta tillverknings-belopp 7,87 Skk mera i dygnet, än som Collegium kunde uppgifva uti sin för år 1833 aflemnade första underdåniga Berättelse, samt jemt dubbelt högre, än som vid början af detta århundrade beräknades på hvarje blåsnings-dygn.

Stång- och Ämnesjerns-tillverkningen, i Bergsvigt räknadt, har år 1849 uppgått till 638,827 Skk och finnes således vara 10,211 Skk mindre, än det år 1848 åstadkomna Smides-beloppet, men öfverskjuter deremot med 56,838 Skk tillverkningen i medeltal under de fem åren 1843—1847.

Exporten af Stångjern och Jernmanufactur har, under det att Stångjerns-priset på Stockholms väg varit 15 R:dr Bco, tillsammans utgjort för hela Riket 595,974 Skk; Och har sålunda exporten, då den i afseende på beloppet jämföres med dem, som ägde rum de nästföregående åren, i så måtto visat sig gynsam, som den öfverskjuter utförseln år 1848 med 106,586 Skk samt medel-exporten under qvinqvennum 1843—1847 med 12,407 Skk. Som dessutom för inrikes consumption blifvit år 1849 från Vågarna afförde 66,044 Skk Stångjern och Jernmanufactur, hvarigenom hela afvägningen från Vågarna uppgått till ett belopp af 662,018 Skk, under det 636,434 Skk allt Stapelstadsvigt å Jernvågarna invägs, så hafva i förhållande derefter inventarierna på väg under året blifvit minskade.

I afseende på de så kallade ädlare Verken, utvisar Berättelsen, att 5,432 lödige marker Silfver blifvit under året tillverkade, hvilket belopp, i följd deraf att productionen vid Guldsmedshytte- och Vermskogs Silfververk minskats, understiger 1848 års tillverkning med 1,369 marker, men deremot med 210 marker öfverskjuter medeltillverkningen åren 1843—1847.

Vid Koppar-verken hafva 9,928 Skk blifvit åstadkomne, hvilket betydliga quantum, härledande sig egentligen derifrån, att grufvedriften vid Stora Kopparberget och smält-processerne vid Åtvidaberg under sednare tider blifvit bättre ordnade, är det högsta, som sedan mera än ett århundrade blifvit inom Riket åstadkommit. Det finnes i öfrigt vara 434 Skk större än under år 1848, samt öfverstiger med 1,796 Skk koppar-tillverkningen i medeltal under qvinqvennum 1843—1847.

Efter denna i korthet framställda jämförelse torde det tillåtas Collegium, att i vanlig ordning fullfölja Års-berättelsen, hvarvid, så ofta som ske kan, äfven den tabellariska uppställningen kommer att begagnas.

1^{sta} Artikelu.

Jernmalms-brytningen.

Norrbotten. Som icke någon tackjerns-blåsning år 1849 blifvit anställd uti den till Kengis Bruk hörande Torneåforss masugn, har icke heller någon brytning ägt rum på de i Juckasjervi Socken belägne Junusuando, Svappavara och Luotsavara malmberg; men deremot hafva på Gellivare malmfält inom Gellivare Socken den så kallade Kuugs-grufvan samt Gyljens Bolags grufva blifvit bearbetade; och har den uppbrutne malmen utgjort . 6,223 Sk

På Ristjåls-berget uti Piteå Socken har äfven något arbete varit anställdt, hvarvid den erhållna malmen uppgått till ett belopp af 898. 7,121.

Ångermanland. Enligt meddelad uppgift, hafva de på Ulfön uti Nätra Sockens skärgård befintelige Jernmalms-skärpningar äfven detta år blifvit endast så mycket bearbetade, som varit nödigt för det inmutade fältets försvarande.

Jemtland. På Grötoms Jernmalmsfält uti Kalls Socken har år 1849, likasom åren näst förut, endast så kalladt försvars-arbete blifvit företaget; men den för tre år sedan började brytningen af Örnstolsåns jernmalms-anledning uti Offerdals Socken har ytterligare blifvit fortsatt, hvarvid vunnits malm 1,700.

Herjedalen. De till Ljusnedals Bruk hörande, 2½ mil derifrån uti Tännäs Socken befintelige Blix- och Sörgrufve-jernmalmsfält hafva, jemte den i granskapet af samma fält belägne Förhoppnings-grufvan, blifvit af egarne till berörde Bruk bearbetade; Och har den upptagne malmen utgjort:

På Blix- och Sörgrufve-fälten 886.
I Förhoppnings-grufvan 292. 1,178.

Helsingland. De på Gymåsberget uti Woxna Socken befintelige grufvor hafva af Dalfors och Woxna Bruksegare blifvit bearbetade; Och har derjemte den i Skogs Socken belägne Magmyre-grufvan, hvaruti brytningen under några år varit inställd, å nyo blifvit upptagen.

Den erhållne malmen har uppgått till följande belopp: Transport 9,999.

Skick malm. Transport 9,999.

Vid grufvorne på Gymåsberget	4,500.	
„ Magmyre-grufvan	193.	
Summa Skick Bergsvigt	4,693	eller i Tackj. vigt 3,610.

Gestrikland. De uti Thorsåkers Socken, hvarinom detta Landskaps malm-förande trakt egentligen förekommer, för 10 år sedan, då endast de gamla Stoll-, Nyängs-, Myggbo- och Göske-grufvorne voro under arbete, upptagne dels nya dels äldre öfvergifne malm-anledningar hafva, på sätt här nedan synes, år 1849 lemnat fullt lika stor malm-tillgång, som de ofvannämnde 4 gamla grufvorne. Utom Thorsåkers Socken har den så kallade Spjellgrufvan uti Ofvansjö Socken blifvit bearbetad.

Malmuppfordringen har förhållit sig sålunda:

Vid Stoll-grufvan	2,385.	
„ Nyängs-grufvan	8,871.	
„ Göske-grufvan	3,768.	
„ Myggbo-grufvan	3,300.	
„ Thorsåkers öfrige grufvor	18,242.	
„ Spjell-grufvan	939.	
Summa Skick Bergsvigt	37,505	eller i Tackj. vigt 28,850.

Upland. Malm-uppfordringen, som utan hinder år 1849 fortgått vid Dannemora och på Grufvefälten inom så väl Upsala, som Stockholms Län, har blifvit uppgifven på sätt som följer:

Vid Dannemora grufvefält	112,263.	
„ Hammarins eller Helsinge-fältet i Alunda Socken	2,701.	
„ Hargs grufva i Alunda Socken	3,484.	
„ Stenrings grufva i Morkarla Socken	1,044.	
„ Vissa mindre grufvor i Films Socken	631.	
„ Herrängs grufvefält i Häfverö Socken	12,740.	
„ Vigelsbo grufvefält i Valö Socken	22,711.	
„ Björsta grufva i Hargs Socken	1,751.	
Transport	157,319.	42,459.

	Transport 157,319.	Sk z malm. 42,459.
Vid åtskillige mindre grufvor i Forssmarks och Börstills Socknar	830.	
	Summa Sk z Victualievigt 158,149 eller i Tackj. vigt 137,592.	

Kopparbergs Län. Malm-uppfordringen inom detta Län har, enligt meddelade uppgifter, förhållit sig sålunda:

Inom Grangärdes Socken	221,136.	
„ Norr- och Söderberkes Socknar	43,575.	
„ Säthers Socken: Bispbergs stora grufva	34,368.	
„ „ „ Bispbergs vestra grufva	5,804.	
„ „ „ Vissa mindre grufvor	4,126.	
„ Svärdsjö Socken: Vindkärns-fältet	52,909.	
„ „ „ Sjögrufvan	3,432.	
„ Stora Tuna Socken	17,448.	
„ Åhls Socken	7,173.	
„ Garpenbergs Socken	10,092.	
„ Husby Socken	1,343.	
„ Wika Socken	8,563.	
„ Gagnefs Socken	930.	
„ Bjursås Socken	11,367.	416,266.

Westmanlands Län. Utur de på Norbergs särskilda malm-fält år 1849 bearbetade grufvor hafva blifvit uppfordrade 138,987. hvarjemte malmbrytningen inom Vestanforss- och Skin-skattebergs Socknar utgjort 10,325. 149,312.

Örebro Län. Inom detta Län har malm-uppfordringen år 1849 betydligt öfverstigit den, som under förra åren, efter medelberäkning, varit vanlig; Och har den uppgått till följande belopp, nemligen:

Inom Nora Bergslag	195,628.	
„ Lindes- och Ramsbergs Bergslager	57,854.	
„ Lekebergs Bergslag	6,087.	
	Transport 259,569.	745,629.

	Transport	Sk ^g malm.
Inom Lerbäck's Bergslag	259,569.	745,629.
„ Nya Kopparbergs Bergslag	44,456.	
„ Hjulsjö Bergslag	50,976.	
„ Grythytte- och Hellefors Bergslager	18,348.	
	43,543.	353,892.

Wermlands Län. Den för tackjerns-blåsningen inom Filipstads Bergslager nödige malmen har år 1849, likasom under en längre följd af år, erhållits dels genom ordentlig grufve-brytning, dels ock genom sofring af varphopar; Och har, enligt inkomna uppgifter, förhållandet varit sålunda:

	Bruten malm. Sk ^g	Plock-malm. Sk ^g
Vid Tabergs malmfält	22,980.	6,862.
„ Nordmarks Odalfält	22,742.	6,626.
„ Finshytte-fältet	45,364.	4,782.
„ Öfriga mindre fält i norra och vestra Bergslagen	44,336.	4,726.
„ Pehrsbergs Odalfält	29,006.	45,586.
„ Grufvorne på Yngshytte grund	15,884.	21,394.
„ dito på Bornshytte grund	8,508.	2,452.
„ Långbanshytte-fältet	6,676.	6,186.
„ Kroppa-fältet	7,780.	96.
	<u>143,276.</u>	<u>98,710.</u>

Således har den brutna och sofrade malmen tillsammans utgjort 241,986.

Elfsborgs Län. Af de på Dahlsland befintlige mindre grufvor har Wiks grufva uti Ånimskogs Socken någon tid under året blifvit bruten, men måst för vatten-tillopp öfvergifvas. Den erhållne malmen, utgörande godartad blodsten, har uppgått till 483.

Södermanland. Då malm-brytningen på Utön från början af år 1849 var i gång endast uti den så kallade Stor- eller Nyköpingsgrufvan; inträffade i September-månad ett större berg-ras uti samma grufva, hvarigenom icke allenast botten betäcktes med ofyndigt berg, utan ock en del af vatten-uppfodrings-verket nedstörtades. I följd af

Transport 1,344,990.

Transport ^{Skk malm.} 1,344,990.

detta stalp måste äfven brytningen af malm uti ifrågavarande grufva tills vidare inställas, hvaremot de ödeliggande Spens- och Ribbingsgrufvorne, förmedelst verkställda byggnader af vatten- och berg-uppfodrings-konst, blefvo försatte i skick, att vid 1850 års början kunna med arbete beläggas.

Malm-uppfordringen, som till följe af ofvanberörde olyckshändelse icke kunnat på vanligt sätt fortgå, har utgjort endast . . . 39,145.

Deremot har malm-afskeppningen från Utön uppgått till följande belopp:

Till masugnar inom Norrbottens Län	1,413.	
” ” ” Vesterbottens Län	6,350.	
” ” ” Vester-Norrlands Län	11,612.	
” ” ” Gefleborgs Län	24,750.	
” ” ” Södermanlands Län	6,140.	
” ” ” Östergöthlands Län	960.	
” ” ” Calmar Län	3,174.	54,399.
Till Bruk i Finland		14,952.

Summa afförd malm ~~Skk~~ Vict. vigt 69,354.

Malm-inventarierne, hvilka vid 1849 års början uppgingo till 65,773 ~~Skk~~ hafva, i följd af ofvannämnde förhållanden blifvit förminskade, så att de vid årets slut utgjorde 44,592 ~~Skk~~ Tackj. vigt.

De öfrige bearbetade grufvorne i Södermanland hafva lemnat malm till följande belopp:

Förohla grufva i Svärta Socken	9,885.
Sjösa grufva i d:o d:o	4,316.
Nya Stafs grufva i Floda Socken	9,572.
Göhlstugu-grufvan i d:o d:o	4,351.
Damgrufvorne i Tunabergs Socken	6,722.
Skesviks grufva i d:o d:o	450.
Hag-grufvan i d:o d:o	300.
Jerna grufvor i Jerna Socken	9,720.

Transport 45,316. 4,381,135.

	Transport	45,316.	Sk& malm.	1,384,135.
Skottvångs grufva i Gåsinge Socken		2,610.		
Starrsätters grufva i Dunkers Socken		1,592.		
Knaperhällsgrufvan i d:o d:o		944.		
Skalunda grufva i Skyllinge Socken		5,395.		
Blomsterhults grufvor i Österåkers Socken		1,316.		57,173.

Östergöthland. Inom detta Landskap hafva år 1849 endast två grufvor blifvit bearbetade, nemligen Nartorps grufva i Skällviks Socken samt Kortorps grufva i Östra Husby Socken; Och har malm-uppfordringen utgjort:

Vid Nartorps grufva	17,403.	
„ Kortorps grufva	1,002.	18,405.

Calmar Län. Inom detta Län, hvarest Sjö- och Myrmalmer i allmänhet begagnas, men berg-malm endast vid några få masugnar, har icke någon brytning år 1849 ägt rum uti de inom Ukna och Tryserums Socknar befintlige grufvor, vid hvilka malm-inventarier från föregående åren ännu skola förefinnas.

Jönköpings Län. På Tabergs malmberg uti Månsarps Socken hafva Bruksegarne och Bergsmännen inom orten låtit lösbryta det för deras tackjernsblåsning erforderlige malm-belopp, de förre 27,409 Sk&Z, och de sednare 18,114 Sk&Z eller tillsammans 45,524.

Den i Fröderyds Socken belägne Inglamåla jernmalms-grufva har äfven detta år för Braås Brukseares räkning blifvit bearbetad, hvarvid malm-vinsten utgjort 300. 45,824.

Kronobergs Län. I anseende till en ogynsam vinter för upp-tagning och framforsling af sjö-malm, hafva endast 3,825 tunnor dylik malm år 1849 blifvit upptagne för tackjerns-tillverkningen inom detta Län, hvarest Berg-malm hittills icke är uppfunnen.

Summa Berg-malm Sk&Z Tackj. vigt	1,502,537.
Den uppfordrade jern-malmen utgjorde år 1848 — —	1,478,648.
I medeltal de 5 åren 1843—1847 — —	1,318,797.
„ „ 1838—1842 — —	1,347,719.

Under loppet af år 1849 hafva af vederbörande Bergshauptmän och Bergmästare blifvit utfärdade tillsammans 1,753 mutsedlar, af hvilka 712 på nya uppfinningar, samt 1,041 på förut bearbetade ställen, allt på sätt efterföljande Tabell närmare utvisar:

Mut-

Mutsedlar utfärdade på nya malm- och mineral-anledningar.	Cyprisk kis.	Silfver- o. Blymaln.	Kopparmaln.	Jernmaln.	Stj- och Myrmaln.	Nickel.	Zink.	Cobolt.	Bronssten.	Blyertz.	Svavelkis.	Sandsten.	Gjutsand.	Porcellins-lera.	Skiffer.	Marmor och Granit.	Kalk och Ljnsten.	Quartz.	Stullsten.	Kopparslagg-varp.	Jernmalms- och slagg-varp.	Summa.
Af Bergshauptmannen vid Stora Kopparberget	—	1	4	5	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11
„ do vid Sala Silfververk	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	2
„ Bergmästaren i Kopparbergs och Westmanlands Län	—	31	20	57	—	—	5	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	7	—	130
„ „ i Nora Bergslags och Nerikes Bergmästaredöme	—	2	1	13	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	3	2	—	—	25
„ „ i Nya Kopparbergs och Lindes dito	—	3	23	67	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	3	1	—	101
„ „ i Wermlands dito	—	13	3	100	—	1	—	—	2	—	—	—	—	—	27	157	—	6	1	2	—	312
„ „ i Södermanlands och Östergötlands dito	1	3	4	6	24	—	1	—	—	—	—	—	3	2	1	1	—	9	6	—	—	61
„ „ i Uplands och Gefleborgs Läns dito	—	5	4	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	6	—	—	33
„ „ i Kronobergs dito	1	1	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	7
„ „ i Wester-Norrlands dito	—	1	1	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6
„ „ i Norr- o. Westerbottnens dito	—	—	—	5	17	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	24
Tillsammans på nya ställen	2	61	61	260	47	1	9	—	5	—	—	3	2	30	158	37	26	10	—	—	—	712
Mutsedlar utfärdade på förut bearbetade ställen.																						
Af Bergshauptmannen vid Stora Kopparberget	—	—	3	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	6
„ Bergmästaren i Kopparbergs och Westmanlands Län	—	35	18	127	—	18	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	8	1	3	—	212
„ „ i Nora Bergslags och Nerikes Bergmästaredöme	—	3	—	20	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	2	—	29
„ „ i Nya Kopparbergs och Lindes dito	—	10	31	103	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	1	—	—	4	7	1	1	161
„ „ i Wermlands dito	—	2	13	277	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14	157	—	5	—	1	82	551
„ „ i Södermanlands och Östergötlands dito	—	1	5	30	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	41
„ „ i Uplands och Gefleborgs Läns dito	—	1	1	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	16
„ „ i Kronobergs dito	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
„ „ i Wester-Norrlands dito	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	2
„ „ i Norr- o. Westerbottnens dito	—	2	—	1	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	20
Tillsammans på förut bearbetade ställen	—	55	72	571	17	18	2	3	—	1	1	—	—	16	157	12	19	7	6	—	84	1,041
Tillkomma de på nya malm-anledningar	2	61	61	260	47	1	9	—	5	—	—	3	2	30	158	37	26	10	—	—	—	712
Summa Mutsedlar	2	116	133	831	64	1	27	2	3	5	1	1	3	2	46	315	49	45	17	6	84	1,753

Hvilostånd på viss tid för grufvor och malm-anledningar hafva deremot blifvit beviljade, enligt hvad efterföljande Tabell utvisar:

	Gyldisk kis.	Silfver- och Bly-malm.	Kopparmalm.	Jernmalm.	Sjö- och myrsmalm.	Nickel.	Zink.	Skiffer.	Kalk och Limsten.	Ställsten.	Kopparslagg-varp.	Jernmalms-varp.	Summa.
Inom Westmanlands och Kopparbergs Läns Bergmästare-döme	—	7	11	87	—	—	2	—	6	1	—	—	114
„ Nora Bergslags och Nerikes dito	—	—	—	48	—	—	—	—	—	—	—	—	48
„ Nya Kopparbergs och Lindes dito	—	13	17	86	—	—	—	—	2	—	1	1	120
„ Wermlands dito	—	8	2	63	—	1	—	4	1	—	—	9	88
„ Södermanlands och Östergöthlands dito	1	1	—	13	3	—	—	2	—	—	—	—	20
„ Uplands o. Gefleborgs Läns dito	—	—	1	60	—	—	—	—	1	—	—	—	62
„ Kronobergs dito	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4
„ Wester-Norrlands dito	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
„ Norr- o. Westerbottens dito	—	1	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	5
Summa Hvilostånd	1	31	35	331	3	1	2	6	10	1	1	10	432

Dra Artikeln.

Tackjerns-blåsningen.

	Mas- ugnar i gång år 1849.	Blåsningstid.		Uppgifven tackjerns- tillverkning.	Antal fridygn.	Tionde tackjern.		
		dygn.	tim.	Tackjernsvigt.		Tackjernsvigt.		
				SkÅ		SkÅ	LÅ	Å
Norrbottnens Län	2	172	3	3,609	172 $\frac{1}{8}$	—	—	—
Jemtlands Län	2	81	18	693	81 $\frac{3}{4}$	—	—	—
Wester-Norrlands Län	3	492	1	10,432	24	174	1	7
Gefleborgs Län. Helsingland	9	1,166	4	25,682	88	383	6	10
„ „ Gestrikland	16	1,712	12	37,397	120	540	7	6
Upsala Län	4	657	11	17,069	46	720	23	14
Stockholms Län	3	473	4	12,636	24	275	23	19
Kopparbergs Län	46	6,882	10	176,460	408	2,965	7	15
Westmanlands Län	13	1,385	5	28,243	216 $\frac{1}{12}$	565	7	19
Örebro Län	52	7,719	5	158,105	436 $\frac{11}{12}$	3,296	20	10
Wermlands Län	25	3,680	18	97,702	268 $\frac{5}{8}$	1,694	21	—
Södermanlands Län	5	861	8	16,676	32	289	14	12
Östergöthlands Län	1	261	8	3,443	8	95	—	—
Elfsborgs Län	1	97	—	1,405	97	—	—	—
Calmar Län	6	516	3	6,885	48	163	21	13
Jönköpings Län	8	1,097	13	9,607	160 $\frac{5}{8}$	217	25	18
Kronobergs Län	2	122	9	1,179	8	48	6	2
Summa	198	27,378	12	607,223	2,239 $\frac{13}{24}$	11,431	6	5

Blåsningstiden 27,378 dygn under år 1849 finnes vara 8,568 dygn kortare än den för nästföregångna året uppgifna, understiger, med 4,890 dygn blåsningstiden per medium under de 5 åren 1843—1847 samt med 6,811 dygn den, som i medeltal ägde rum under qvinqvennum 1838—1842.

Vidkommande åter 1849 års tackjerns-tillverkning 607,223 SkÅ, så är densamma 124,640 SkÅ mindre, än den år 1848 åstadkomna, samt understiger

med 20,404 Skz medel-tillverkningen under de 5 åren 1843—1847, men endast med 460 Skz medel-beloppet af det tackjern, som under qvinqvennium 1838—1842 producerades.

Orsaken hvarföre tackjerns-tillverkningen år 1849, om den jämföres med förhållanderne i detta afseende under ofvannämnde år och qvinqvennier, icke är i samma proportion mindre, som blåsningstiden varit kortare, härleder sig derifrån, att då 1849 års tackjerns-production fördelas på blåsning-dygnen under samma år, uppgår beloppet på hvarje sådant dygn till *Skz 22,18.*

hwaremot tillverkningen per dygn utgjorde år 1848 — 20,36.

„ i medeltal åren 1843—1847 — 19,45.

„ „ „ 1838—1842 — 17,77.

Likväl bör icke här den omständigheten förbises, att då blåsningarne inom Rikets södra Län, hwarest, i följd af dels svagare berg-malmers dels sjö- och myr-malmers begagnande, tillverkningen i dygnet blifver mindre, under år 1849 varit betydligt inskränkta, har ock, när sålunda ett relativt större antal af fördelaktigare blåsningar nu kommit i beräkning, detta verkat derhän, att tillverkningen per dygn år 1849 öfverhufvud visat sig större, än under något föregående år.

Af 1849 års tackjernstillverkning 607,223 Skz äro inom de egentlige till afsalu blåsande Tackjerns-Bergslagerne åstadkomne följande belopp:

	Mas- ugnar i gång	Blåsningstid.		Tackjerns- tillverk- ning.	Production af tackjern på Blås- ningsdygn.
		dygn.	tim.	Skz	Skz
Wester Bergslagen eller Grangärdes, Norr- och Söderberkes Socknar inom Koppar- bergs Län	27	3,995	19	101,653	25,44
Norbergs Bergslag inom Westmanlands Län	12	1,273	3	25,465	20
Nya Kopparbergs, Hellefors, Grythytte och Hjulsjö Bergslager inom Örebro Län . .	45	2,128	12	47,705	22,41
Nora Bergslag inom dito Län	12	1,835	9	36,480	19,88
Lindes- och Ramsbergs Bergslager inom dito Län	9	1,185	14	25,217	21,28
Lekebergs- och Carlskoga Bergslager inom dito Län	13	2,015	9	37,296	18,51
Filipstads Bergslager inom Wermlands Län	22	3,103	3	82,047	26,44
Summa inom de egentliga Bergslagerne	110	15,536	21	355,863	22,90
I följd hvaraf tillverkningen utom de egent- liga Bergslagerne utgjort	88	11,841	15	251,360	21,23
Summa	198	27,377	36	607,223	22,18

Det uti Collegii sednare Års-Berättelser anmärkta förhållande, hurusom tackjernas-productionen på blåsingsdygn inom de egentliga Bergslagerne, efter att alltid förut hafva varit och i medeltal åren 1837—1841 var 1,45 *Sk℔* mindre, än dygns-tillverkningen vid masugnarne utom samma orter, från sistnämnde qvinnuqvennum genom införde förbättringar vid Bergsmans-hyttorne successive stigit och icke allenast upphunnit, utan ock öfverstigit dygns-tillverkningen vid blåsningarne utom Bergslag, har äfven år 1849 ägt rum, så att på hvarje blåsingsdygn inom Bergslag befinnes tillverkningen efter beräkning hafva varit 1,67 *Sk℔* mera, än på hvarje sådant dygn utom Bergslag.

Af de på Tabellen öfver tackjerns-blåsningen upptagne 2,239 $\frac{1}{4}$ fri-dygn, utgöra 567 $\frac{3}{4}$ dygn hela blåsningstiden för efterföljande under frihets-år varande masugnar; nemligen: Avasfors och Rosfors masugnar i Norrbotten; Ljusnedals masugn i Herjedalen; Rönnöfors masugn i Jemtland; Lienshytte masugn i Westmanland; Billingsfors masugn på Dahlsland; samt Unnaryds masugn i Jönköpings Län; varande de öfrige 1,672 dygnen de vanligen så kallade fri-dygnen, hvilka enligt Författningarne få tillgodonjutas, dels vid hvarje blåsning början, dels och då masugn ombygges, eller ny pipa deruti insättes.

Af Eders Kongl. Majt och Kronan på Tabellen här förut antecknade Tionde-tackjern 11,434 *Sk℔* 6 *L℔* 5 *℔*, som, enligt Eders Kongl. Majts Nädiga Kungörelse af den 3 November 1848, utgör tre fjerdedelar af det belopp, som efter den för hvarje masugn faststälde taxering eljest skolat erläggas, hafva vederbörande masugns-egare lemnat följande quantum in natura, nemligen:

	sk℔	L℔	℔
Inom Nya Kopparbergs- och Lindes Bergmästaredöme	129.	14.	16.
„ Nora Bergslags- och Nerikes dito	141.	4.	12.
„ Westmanlands- och Kopparbergs Läns dito	887.	13.	3.
„ Wermlands dito	697.	15.	18.
	<hr/>		
Summa <i>Sk℔</i> 1,855.	22.	9.	

De återstående beloppet 9,575 *Sk℔* 9 *L℔* 16 *℔* af Tionde-tackjernet har deremot blifvit löst med penningar, enligt följande af Kammar-Collegium, Stats-Contoret och Bergs-Collegium upprättade taxa, nemligen:

	Banco	R:dr	sk.
För masugnarne under Löfsta, Österby, Gimo och Rånäs Bruk	12.	—	
„ dito „ Forssmarks, Gysinge, Strömsbergs och Ullfors			
„ „ Bruk samt Harnäs masugn	10.	24.	
„ dito „ Skebo, Hargs, Wattholma och Söderfors Bruk	10.	—	

		Banco
		R:dr sk.
För	masugnarne under Elfkarleö Bruk	8. 24.
„	ditto uti Norbergs och Skinskattebergs Bergslager	6. 40.
„	ditto „ Nora Bergslag i Örebro Län	6. 32.
„	ditto „ Lindes dito i dito	6. 16.
„	ditto „ Ramsbergs dito i dito	6. —
„	ditto „ Lekebergs dito i dito	7. 12.
„	ditto „ Lerbäckes dito i dito	7. 36.
„	ditto „ Nya Kopparbergs dito i dito	5. 24.
„	ditto „ Hjulsjö dito i dito	5. 40.
„	ditto „ Grythytte och Helleforss Bergslager i dito	6. 16.
„	ditto „ Carlskoga Bergslag i dito	8. —
„	ditto „ Filipstads östra Bergslag i Wermlands Län	8. —
„	ditto „ Filipstads norra och vestra Bergslag samt för öfrigt inom Wermlands Län	7. 16.
„	ditto „ Grangärdes Bergslag i Kopparbergs Län, utom Persbo masugn	6. 8.
„	ditto „ Norrberkes dito i dito	6. 16.
„	ditto „ Söderberkes, Tuna, Säfsens och Floda Socknar, jemte Persbo masugn i Kopparbergs Län	6. 24.
„	ditto „ Öster-Bergslagen i Kopparbergs Län, samt af mas- ugnarne till Dádrans och Svartnäs Bruk i sam- ma Län	6. 32.
„	ditto „ Öster-Dalarne, med undantag af sistnämnde Bruks masugnar	6. —
„	ditto „ Södermanlands- och Östergöthlands Län	6. 32.
„	ditto „ Tabergs Bergslag och inom Jönköpings Län, med undantag af Ohs, Bruzaholms och Äminne mas- ugnar	7. 8.
„	ditto „ Calmar- och Kronobergs Län samt Ohs, Bruzaholms och Äminne masugnar i Jönköpings Län	5. 32.

Banco
R:dr sk.

För masugnarne uti Ofvansjö och Thorsåkers Bergslager samt i allmänhet för masugnarne inom Gefleborgs, Wester-Norrlands, samt Norr- och Westerbottens Län . . . 6. 32.

För öfrigt har för vissa masugnar i de Norra Länen, i hittills vanlig ordning, åtnjutits den, i följd af den tillhörande svagare malm-fång, till 3 R:dr 32 sk. beviljade nedsättning i lösen för hvarje ~~Sk~~ Tionde-tackjern.

Med Eders Kongl. Maj:ts Nådiga tillstånd har sjömalms-tackjern blifvit exporteradt nemligen:

	sk er
Till Preussen	896.
„ Danmark	<u>143.</u>
Summa export af sjömalms-tackjern	4,039.

3^{dje} Artikeln.

Gjutgods-tillverkningen och Gjuterierne.

	Uppgifven Gjutgods-tillverkning vid Masugnarne år 1849.
	Tackjernsvigt.
	Sk \ddot{a}
Norrbottnens Län	225
Jemtlands Län	34
Wester-Norrlands Län	132
Gefleborgs Län	205
Stockholms Län	139
Kopparbergs Län	1,638
Westmanlands Län	198
Örebro Län	3,262
Wermlands Län	1,290
Södermanlands Län	4,474
Östergöthlands Län	1,396
Elfsborgs Län	229
Calmar Län	1,117
Jönköpings Län	372
Kronobergs Län	921
Summa Gjutgods	15,632

Jemte berörde vid Masugnarne åstadkomna Gjutgods 15,632 Sk \ddot{a} , har den genom omsmältning af tackjern uti så kallade Cupol- eller Reverber-ugnar år 1849 uppgifne gjutgods-tillverkningen uppgått till följande belopp nemligen:

Vid

	Sk [§]		Banco R:dr
Vid Bergsunds Gjuteri i Stockholm	4,050	tillverkningsvärde *)	48,900.
„ Ludvigsbergs dito i dito	350	ditto	6,300.
„ Kungsholmens dito i dito	4,300	ditto	23,400.
„ Robertsfors ditto i Westerbotten	493	ditto	8,874.
„ Gefle ditto	640	ditto	44,520.
„ Forssbacka ditto i Gestrikland	857	ditto	15,426.
„ Dormsjö ditto i Kopparbergs Län	4,543	ditto	27,774.
„ Furudals ditto i dito	4,042	ditto	48,756.
„ Klosters ditto i dito	40	ditto	720.
„ Krokfors ditto i Örebro Län	603	ditto	24,854.
„ Carlsdals ditto i dito	4,556	ditto	28,008.
„ Brevfvens ditto i dito	749	ditto	43,522.
„ Hjortqvärns ditto i dito	564	ditto	40,152.
„ Lennartsfors ditto i Wermland	628	ditto	44,304.
„ Lyreds ditto i dito	30	ditto	540.
„ Åkers ditto i Södermanland	4,772	ditto	34,896.
„ Tunabergs ditto i dito	254	ditto	4,548.
„ Motala ditto i Östergöthland	4,844	ditto	32,598.
„ Fingspångs ditto i dito	520	ditto	9,360.
„ Hults ditto i dito	445	ditto	2,070.
„ Ankarsrums ditto i Calmar Län	2,395	ditto	43,440.
„ Öfverrums ditto i dito	293	ditto	5,274.
„ Öremo ditto i Kronobergs Län	225	ditto	4,050.
„ Delary ditto i dito	290	ditto	5,220.
„ Huseby ditto i dito	494	ditto	3,438.
„ Säfsjöströms ditto i dito	88	ditto	4,584.
„ Götheborgs ditto	2,393	ditto	43,074.
„ Jonsereids ditto i Elfsborgs Län	366	ditto	6,588.
„ Malmö ditto	4,057	ditto	49,026.
„ Helsingborgs ditto	545	ditto	40,208.
Summa Gjutgods	<u>23,757.</u>	Summa tillverk. värde	<u>439,064.</u>

*) Då tillverkningsvärdet icke blifvit uppgifvet, har det utförts efter 18 R:dr Banco per Sk[§].

Enligt Tullverkets Räkenskaper har exporten af Gjutgods år 1849 förhållit sig, på sätt efterföljande Tabell närmare utvisar:

	Bomber, Kulor och Kanoner.		Grytor och Kittlar m. m.		Summa.		Diverse Gjutgods ej specificerad, men upptaget i penningvärde.	
	Sk ^ö	L ^ö	Sk ^ö	L ^ö	Sk ^ö	L ^ö	R:dr	sk.
Till Norrige	184	—	—	10	184	10	78	40
„ Finland	—	—	594	5	594	5	27,962	24
„ Ryssland	95	—	3	—	98	—	—	—
„ Preussen	7	—	—	—	7	—	1,474	—
„ Danmark	242	10	12	15	255	5	270	—
„ Lybeck	—	—	—	—	—	—	100	—
„ Nederländerne	5,613	15	—	—	5,613	15	—	—
„ Asiatiske utom Medelhafvet belägne Länder	38	—	—	—	38	—	—	—
Summa export af Gjutgods	6,177	5	610	10	6,787	15	29,882	16

4de Artikeln.

Stång- och Ämnesjerns-Smidet

I likhet med uppställningen uti Collegii underdåniga Berättelse för år 1848 hafva äfven nu tvänne särskildte Tabeller öfver Stångjerns- och Ämnes-smidet blifvit upprättade, af hvilka den förra upptager de Bruk och Härदार, vid hvilka bestämd tillverknings-rätt ännu bibehålles, och den sednare de Jernverk, hvilkas egare, med anledning af Eders Kongl. Maj:ts Nådiga Förordning af den 27 April 1846, hittills anmält sig till begagnande af oinskränkt tillverkningsrätt, allt på sätt här nedan följer:

Smides-Verkstäder med bestämd tillverknings-rätt.										
Här- dar.	Frälse-rätt.			Privilegerade Smidet.			Uppgifven Stång- och Ämnes- jerns till- verkning.	Hammaraskatten å privilegerade Smidet.		
	Sk ^ö	L ^ö	Ö	Sk ^ö	L ^ö	Ö	Sk ^ö	Sk ^ö	L ^ö	Ö
	Bergs	vi	gt.	Bergs	vi	gt.	Bergsvigt.	Bergs	vi	gt.
Norrbottnens Län . . .	24	—	—	8,950	—	—	4,354	89	10	—
Westerbottnens Län . .	8	45	—	3,600	—	—	3,354	36	—	—
Jemtlands Län	2	—	—	400	—	—	399	4	—	—
Wester-Norrlands Län	53	22	10	26,108	—	—	23,300	261	1	12
Gefleborgs Län. Hel- singland	43	45	—	20,685	19	—	23,557	206	17	4
„ „Gestrikland	69	300	—	32,926	6	—	34,059	329	5	5
Upsala Län	22	700	—	9,675	—	—	15,490	96	15	—
Stockholms Län	19	1,264	8 5	9,085	11	15	12,461	90	17	2
Kopparbergs Län . . .	132	371	18	56,733	3	8	58,342	567	6	12
Westmanlands Län . .	72	1,293	5	32,267	13	—	29,657	322	13	6
Örebro Län	84	3,358	6 5	33,512	7	15	39,514	335	2	13
Wermlands Län . . .	159	2,261	5	79,232	17	10	60,552	792	6	11
Göteborgs- och Bohus Län	1	—	—	500	—	—	530	5	—	—
Södermanlands Län . .	30	737	10	9,820	—	—	10,689	98	4	—
Östergöthlands Län . .	58	1,065	15	21,118	4	—	22,507	211	3	13
Skaraborgs Län	17	345	10	6,793	—	—	8,170	67	18	16
Elfsborgs Län	37	7	10	18,983	5	—	20,297	189	16	13
Calmar Län	33	495	—	9,500	—	—	11,554	95	—	—
Jönköpings Län . . .	31	800	—	12,153	6	—	8,217	121	10	14
Kronobergs Län . . .	22	285	—	6,564	18	—	6,351	65	13	—
Summa	916	13,397	17 10	398,609	11	8	393,354	3,986	2	1

Smides-Verkstäder med oinskränkt tillverknings-rätt.									
Här- dar.	Pudd- lings- ugnar.	Fräse-rätt.			Uppgifven Stång- och Ämnes- jerns till- verknig.		Erlagd Hamarskatt.		
		Sk \textasciix	L \textasciix	Ö	Sk \textasciix	Sk \textasciix	L \textasciix	Ö	
		Bergs	vi	gt.	Bergsvigt.	Bergs	vi	gt.	
Westerbottens Län	8	—	—	—	3,787	32	—	—	
Jemtlands Län	1	—	—	—	137	1	7	10	
Wester-Norrlands Län	15	145	—	—	7,443	60	—	—	
Gefleborgs Län. Helsingland	19	270	—	—	10,883	84	—	—	
” ” Gestrikland	32	90	—	—	20,764	194	13	12	
Upsala Län	12	240	—	—	5,355	48	—	—	
Kopparbergs Län	49	—	—	—	30,093	289	2	9	
Westmanlands Län	56	2	959	5	35,126	328	1	7	
Örebro Län	82	—	1,063	18	15	47,390	389	7	15
Wermlands Län	91	—	367	10	—	59,762	506	19	7
Göteborgs och Bohus Län	—	2	—	—	142	8	—	—	
Södermanlands Län	8	2	157	10	—	5,943	67	8	2
Östergöthlands Län	12	3	348	15	—	11,444	98	16	15
Skaraborgs Län	4	—	125	—	—	2,242	21	3	9
Elfsborgs Län	3	—	—	—	—	3,170	12	—	—
Jönköpings Län	5	—	—	—	—	1,792	22	—	—
Summa	397	9	3,766	18	15	245,473	2,160	—	6

De på ofvanstående tvänne Tabeller upptagne tillverknings-belopp för år 1849 utgöra sammanlagde 638,827 Sk \textasciix Stång- och Ämnesjern, hvilket quantum är 10,211 Sk \textasciix mindre, än det för år 1848; men öfverskjuter deremot med 56,838 Sk \textasciix medel-tillverkningen under de 5 åren 1843—1847 samt med 65,982 Sk \textasciix tillverkningen per medium under qvinqvennum 1838—1842.

Smides-verkstäderna sammanräknade finnas vara 1,313 Smält-härdar samt 9 Puddlings-ugnar; Och hafva 5 Smält-härdar under året tillkommit, hvaremot

43 härdar blifvit nedlagde, enligt derom gjorda ansökningar och af Collegium meddelade Resolutioner.

På hvarje af de 406 med oinskränkt smidesrätt befintlige Härdar och Puddlings-ugnar finnes Stång- och Ämnesjerns-tillverkningen under år 1849 hafva per medium utgjort 604 *Sk℔*, eller samma quantum, som för hvarje dylik härd året näst förut antecknades, hvaremot tillverknings-beloppet på hvarje af de med bestämd smides-rätt varande 916 härdar utgör endast 429 *Sk℔*; Och har för hvarje af de förra härdarne den erlagde hammarskatten uppgått till 5 *Sk℔* 6 *L℔* 12 *℔*, men på hvarje af de sednare till 4 *Sk℔* 7 *L℔*, hvaraf vill synas som skulle på de oinskränkt tillverknings-rätt ägande härdarne mera rest-smide under året hafva blifvit tillgodogjort.

På sätt Våg-räkenskaperne innehålla hafva under smides-året 1849 från Bruken på Rikets vågar inkommit 572,973 *Sk℔* 4 *L℔* 1 *℔* Stångjern, samt 63,461 *Sk℔* 11 *℔* Jern-manufactur, eller tillsammans 636,434 *Sk℔* 4 *L℔* 12 *℔*, hvaremot under samma tid till inrikes förbrukning blifvit från vågarne afförde 34,202 *Sk℔* 11 *L℔* 9 *℔* Stångjern samt 31,842 *Sk℔* 15 *℔* Jern-manufactur, eller sammanräknade 66,044 *Sk℔* 12 *L℔* 4 *℔* allt Stap. st. vigt.

Till export hafva under smides-året blifvit ifrån vågarne afvägde 556,644 *Sk℔* 11 *L℔* 11 *℔* stångjern samt 39,329 *Sk℔* 4 *L℔* 2 *℔* Jern-manufactur, eller tillsammans *Sk℔* 595,973. 15. 13.

Exporten af Stångjern och Jernmanufactur utgjor-

de år	1848 —	489,388. —	2.
	I medeltal åren 1843—1847	— 583,566.	12. 16.
	„ „ 1838—1842	— 556,494.	19. 7.
	„ „ 1833—1837	— 448,322.	18. —
	„ „ 1823—1832	— 446,657.	18. 1. Stap. vigt.

Om nu endast exporten af Stångjern under smides-året 1849 upptages så finnes förhållandet dermed hafva varit som följer:

	<i>Sk℔</i>	<i>L℔</i>	<i>℔</i>
Från Stockholms våg	297,281.	14.	—
„ Göteborgs dito	174,204.	4.	10.
„ De öfrige stapelstads-vågarne	79,025.	6.	16.
„ Vissa Städer och Landthamnar	6,133.	6.	5.
	<u>Summa Stångjerns-export</u>	556,644.	11. 11. Stap. vigt.

Stångjerns-exporten utgjorde år 1848 453,005. 8. 10.
 I medeltal åren 1843—1847 539,264. 19. 12.

I medeltal åren 1838—1842	523,328.	4.	4.
„ „ 1833—1837	420,174.	3.	15.
„ „ 1823—1832	387,365.	13.	5.

Inventarierne af Stångjern på Rikets vågar hafva vid slutet af smides-året 1849 funnits vara:

	Skø	Lø	ø
På Stockholms våg	142,960.	7.	9.
„ Götheborgs dito	97,147.	4.	19.
„ De öfrige Stapelstads-vågarne	31,909.	13.	19.
„ Uppstads-vågarne	7,517.	12.	18.
Summa Stångjerns-inventarier	279,534.	19.	5. Stap. vigt.
Stångjerns-inventarierne utgjorde år 1848	293,431.	15.	8.
I medeltal åren 1843—1847	271,440.	15.	4.
„ „ 1838—1842	264,112.	4.	1.
„ „ 1833—1837	196,194.	13.	4.
„ „ 1823—1832	167,173.	3.	15.

Exporten af Stångjern, då destinations-orterna tillika utsättas, har, i enlighet med Tullverkets för Kalender-året uppställda räkenskaper, uppgått till det belopp, som efterföljande Tabell utvisar, nemligen:

	Stapelstads- vigt.
	Sk &
Till Norrige	274 $\frac{1}{2}$
„ Finland	8,185 $\frac{1}{2}$
„ Preussen	30,563
„ Danmark	48,298 $\frac{1}{4}$
„ Mecklenburg	7,402 $\frac{1}{4}$
„ Lybeck	21,769 $\frac{1}{2}$
„ Hamburg	572 $\frac{3}{4}$
„ Bremen	8,525
„ Hanover och Oldenburg	3,427 $\frac{1}{4}$
„ Nederländerne	16,537 $\frac{1}{4}$
„ Belgien	337
„ Stora Britannien och Irland	177,705 $\frac{3}{4}$
„ Frankrike	30,438 $\frac{3}{4}$
„ Spanien med Baleariska och Canariska Öarne	352 $\frac{3}{4}$
„ Portugal med Madera, Cap Verds Öarne och Azorerne	32,743 $\frac{1}{4}$
„ Italien utom Österrikiska besittningarne	2,745 $\frac{1}{4}$
„ Gibraltar och Malta	1,439 $\frac{1}{2}$
„ Algerien	4,509 $\frac{1}{4}$
„ Öfrige delar af Afrika	3,310 $\frac{1}{4}$
„ Asiatiska utom Medelhafvet belägne Länder samt Australien	8,799 $\frac{1}{2}$
„ Förenta Staterne i Norra Amerika	134,453
„ Brasilien	10,386 $\frac{1}{4}$
„ Öfriga Länder i Norra och Södra Amerika	232 $\frac{1}{4}$
Summa Stångjerns-export	550,008

Utöfver denna Stångjerns-export hafva äfven, med Eders Kongl. Majts Nådiga tillstånd, så kallade Smält-stycken blifvit utförde, nemligen:

	Sk &	&
Till Lybeck	7.	—
„ Stora Britannien och Irland	3,570.	5.
„ Förenta Staterne i Norra Amerika	375.	—
Summa export af Smält-stycken	Sk& 3,952.	5. &

I enlighet med den af Kammar-Collegium, Stats-Contoret och Bergs-Collegium för året upprättade taxa, hafva lösnings-priserne för Eders Kongl. Majts och Kronans Hammarskatts-jern blifvit sålunda fastställda per Sk&:

	Banco R:dr sk.
För Löfsta, Österby, Gimo och Rånäs Bruk	28. —
„ Forssmarks, Strömsbergs, Ullfors och Gysinge Bruk	25. —
„ Skebo, Hargs, Vattholma och Söderfors Bruk	23. —
„ Elfkarleö Bruk	18. —
„ Alla öfrige Stångjernsverk uti hvad ort eller Län i Riket som helst	15. —
„ Ämnes-verken	15. —
„ Bergsmanshamrarne	14. 12.

5te Artikeln. Jernmanufactur-tillverkningen.

	Uppgifven Jern- manufactur-till- verkning år 1849.	
	Bergsvigt.	
	Skø	
Norrbottnens Län	485	
Westerbottnens Län	874	
Jemtlands Län	165	
Wester-Norrlands Län	2,276	
Gefleborgs Län. Helsingland	210	
„ „ Gestrikland	1,373	
Upsala Län	1,821	
Stockholms Län	1,192	
Kopparbergs Län	11,024	
Westmanlands Län	3,079	
Örebro Län	11,507	
Wermlands Län	15,558	
Göteborgs- och Bohus Län	567	
Södermanlands Län	6,624	
Östergöthlands Län	12,738	
Skaraborgs Län	939	
Elfsborgs Län	4,932	
Calmar Län	1,987	
Jönköpings Län	1,549	
Kronobergs Län	2,068	
Summa Jern-manufactur	80,965	

Jern-

Jern-manufactur-tillverkningen 80,965 Sk~~z~~ finnes vara 5,945 Sk~~z~~ större, än den för år 1848 uppgifne, öfverskjutande med 9,904 Sk~~z~~ medel-tillverkningen under de 5 åren 1843—1847, samt med 12,448 Sk~~z~~ tillverkningsbeloppet per medium under qvinqueannium 1838—1842.

På sätt Våg-räkenskaperne innehålla, hafva under smides-året 1849 från Bruken på Rikets vågar inkommit 63,464 Sk~~z~~ 11 ~~z~~ Jern-manufactur, hvar emot under samma tid till inrikes förbrukning blifvit från vågarne afförde 31,842 Sk~~z~~ 15 ~~z~~ allt Stap. st. vigt.

Deremot har exporten af Jern-manufactur under smides-året 1849 utgjort:

	Sk z	L z	ö
Från Stockholms våg	49,327.	2.	11.
„ Götheborgs våg	46,794.	3.	10.
„ De öfrige Stapelstads-vågarne	2,158.	13.	10.
„ Vissa Städer och Landthamnar	4,052.	4.	11.
	<hr/>		
Summa Jern-manufactur-export	39,329.	4.	2. Stap. vigt.

Jern-manufactur-exporten utgjorde år 1848	36,382.	11.	12.
„ I medeltal åren 1843—1847	44,304.	13.	4.
„ „ „ 1838—1842	33,166.	15.	13.
„ „ „ 1833—1837	28,148.	14.	5.
„ „ „ 1823—1832	29,292.	5.	8.

Inventarierne af Jern-manufactur på Rikets vågar hafva vid slutet af smides-året 1849 funnits vara:

På Stockholms våg	45,966.	14.	12.
„ Götheborgs våg	44,687.	7.	16.
„ De öfrige Stapelstads-vågarne	553.	9.	17.
„ Uppstads-vågarne.	260.	11.	6.
	<hr/>		

Summa inventarier af Jernmanufactur 28,468. 3. 11. Stap. vigt.

Inventarierne utgjorde år 1848 36,205. 10. 12.

I medeltal åren 1843—1847	39,357.	14	8.
„ „ 1838—1842	26,033.	14	9.
„ „ 1833—1837	30,387.	11.	14.
„ „ 1823—1832	30,607.	8.	16.

Exporten af Jern-manufactur, då destinations-orterne tillika utsättas, har, i enlighet med Tullverkets för Calender-året uppställda räkenskaper, uppgått till det belopp, som efterföljande Tabell utvisar, nemligen:

Jernmanufactur-exporten år 1849, enligt Tullverkets Räkenskaper.

	Smide Ankar och Draggar.		Hamnar och Ståd.		Bandjern.		Bull- och Gall- jern.		Stank-smide.		Skär- och Knipp- jern.		Saltpanne-plåtar.		Plåtar oförte.		Plogbilskämnen.		Kettingar.		Spik.		Stål.		Diverse Jernma- nufactur.		Summa.		
	SKT	LB	SKT	LB	SKT	LB	SKT	LB	SKT	LB	SKT	LB	SKT	LB	SKT	LB	SKT	LB	SKT	LB	SKT	LB	SKT	LB	SKT	LB	SKT	LB	
Till Norrige	1	10																											
„ Finland	3		21	5	423	15	802	15								33	10											207	8
„ Ryssland																855	15											5,508	2
„ Preussen																18		44										27	12
„ Danmark	3	3			742		459		1	10	164	5	71		1,541	5											333	12	
„ Mecklenburg					92						101				273		80										8,112	18	
„ Lybeck					81		21				218		1	15	663		19										1,028	18	
„ Hamburg																											2,871	17	
„ Bremen							1		24	5	32			9	57		3										632	12	
„ Hannover och Ol- denburg																											142	5	
„ Nederländerne					4		17				36				1		6										64	—	
„ Belgien					104	5	367				306			4	84	5	5										973	15	
„ Stora Britannien o. Irland																											11	—	
„ Frankrike					89	10	75		3	5	122	10										3	5	8,343			8,636	10	
„ Spanien med Ba- leariska och Can- nariska Öarne					86	10	46				33																944	—	
„ Portugal med Ma- dera och Cap-Verds öarne																											27	10	
„ Italien utom Öster- rikiska besittning- arne					280		2				1,326				205		5										4,141	15	
„ Gibraltar och Malta																											235	10	
„ Algerien					30	10					10				6												137	10	
„ Öfriga delar af A- frika					418	5	348		101	10	196	5															63	—	
„ Asien samt Austr- alien											22	10															1,127	—	
„ Förenta Staterne i Norra Amerika											1																420	10	
„ Brasilien							9																				536	15	
„ Öfriga Länder i Norra och Södra Amerika					33	10			3		898	10	139		8		394	5				1		1,608		8	3,085	13	
„ Summa	13	5			81		40				47											6		159	10		413	10	
Summa	30	8	21	3	2,484	15	2,273	15	140	15	3,527	15	271	10	3,745	15	562	15	122	—	8,664	—	18,974	—	569	11	41,388	4	

6te Artikeln.

De så kallade Ädlare Verken.

a) *Guld-tillverkningen.*

Vid det i Fahlun belägne, så kallade Gustaf den tredjes Silfververk, som tillhör Stora Kopparbergs Bergslag, hafva 4 lödig mark 2 lod 12 grän guld år 1849 blifvit utbringade ur det vid samma Verk erhållna Silfver.

b) *Silfver-tillverkningen.*

Sala Silfververk. Härstädes har grufve-brytningen år 1849 blifvit anställd uti 44 särskilda arbets-rum, nemligen: 32 uti Stor-grufvan, 3 uti Torgschakts-grufvan, 4 uti Carlschakts-grufvan samt 2 uti Grefve Bjelkes Stoll. Af dessa arbeten hafva 22 varit brutna på malm, 5 för att upptäcka nya malm-tillgångar uti okänd klyft, 8 för att förbereda utbrytning i kända malm-fält, samt 6 dels för communicationer, vädervexling och vatteu-aflopp, dels för att efter gifna arbets-planer öppna nord-västra malm-fältet till framtida bearbetning; Och hafva de på djupet af Carlschakts-grufvan, enligt 1816 års arbets-plan, utförda arbeten fortfarit att bekräfta förhoppningen att derstädes vinna nya malm-tillgångar, på hvilka också brytning blifvit under gynsamma förhållanden påbörjad. Grefve Bjelkes Stoll, som bearbetades efter den år 1784 föreskrifne plan, har blifvit fortdrifven $7\frac{3}{4}$ famnar och således inkommit $448\frac{1}{2}$ famnar från dess början vid aflopps-kanalen.

Grufve-brytningen har lemnat 79,876 tunnor fyndigt och 2,952 tunnor ofyndigt, eller tillsammans 82,828 tunnor berg, à $6\frac{2}{3}$ cub. fot på tunnan; Och hafva derunder orter blifvit drifne till en sammanräknad längd af 270 fot, säukningar till 60,8 fot, samt sul-stross i ort till en längd af 325,5 fot.

Utur det brutna berget hafva blifvit utsofrade 27,694 tunnor vask-malm och 15,256 centner stuff-malm; och har vask-malmens medelhalt varit 0,53 samt stuff-malmens från 2,17 till 4,84 lod silfver på centnern.

Till slutlig bly-smältning hafva från de förberedande processerne blifvit uppförda 21,999 centner stuff-malm, sliger och rostade silfver-haltiga skärstenar, hvaraf efter drifning och finering erhållits 3,615 lödige marker 11 lod berg-fint silfver.

Sala Silfververks så kallade ränte-ersättnings-fond, som vid 1848 års slut utgjorde 44,187 R:dr 28 sk. 8 r:st, har genom den, i förhållande till silfvertillverkningen, förordnade afsättning jemte på capitalet beräknade räntor blifvit ökad med 3,449 R:dr 14 sk. 11 r:st., så att den vid 1849 års utgång uppgått till 44,636 R:dr 43 sk. 7 r:st. allt Banco.

Konung Gustaf III:s Silfververk vid Stora Kopparberget. Det uti vissa arbets-rum i Stora Kopparbergs grufvor erhållna blyglans-haltiga berg 1,928 tunnor har till ifrågavarande Silfververk blifvit lemnadt och derstädes tillgodogjort; Och har Silfver-tillverkningen, hvarföre icke någon afrad till Eders Kongl. Majt och Kronan utgöres, uppgått till ett belopp af 415 lödige marker 14 lod 10 grän.

Löfås Silfververk i Skedvi Socken och Kopparbergs Län. Någon mindre brytning uti den till detta verk hörande gamla grufvan har väl år 1849 blifvit anställd; men någon Silfver-tillverkning har icke blifvit åstadkommen.

Guldsmedshytte eller det så kallade *Elzviks Silfververk* i Lindes Socken och Örebro Län. Sex särskilda grufvor hafva år 1849 blifvit bearbetade på Guldsmedshytte-fältet, hvarigenom erhållits tillsammans 5,234 *Skz* silfver-haltig bly-glans; Och har efter verkställd smältning Silfver-tillverkningen utgjort 713 lödige marker 14 lod.

Wermkogs Silfververk i Wermkogs Socken, Gillbergs härad och Werm-lands Län. Genom fortsatt arbete af de från ödesmål upptagne, detta Verk tillhörande grufvor, hafva 941 *Skz* skrädd malm blifvit upptagne och sedermera tillgodogjorde, hvarvid Silfver-tillverkningen uppgått till 686 lödige marker 11 lod.

Om nu hela Silfver-tillverkningen i Riket under år 1849 sammanräknas, har den uppgått till 5,432 lödige marker 2 lod 10 grän, hvilket belopp väl är 1,369 lödige marker mindre, än det år 1848 åstadkomna, men öferskjuter med 210 marker silfver-tillverkningen i medeltal under de 5 åren 1843—1847 samt med 1,310 lödige marker medel-productionen under qvinqvennum 1838—1842.

Tionde-afgiften jemte myntare-lön och slag-skatt till Eders Kongl. Majt och Kronan har af Sala-tillverkningen utgjort 3,666 R:dr 3 r:st i silfver räknadt; varande Elzviks- och Wermkogs Silfver-verk ännu under frihets-år.

Collegium, som här ofvan upptagit endast de Verk, vid hvilka Silfvertillverkning år 1849 ägt rum, får i underdånighet tillkännagifva, att Silfverhaltiga blyglanser äfven på andra ställen blifvit under året brutna, men ännu icke någonstädes till den mängd, att särskildt Verk för deras smältning blifvit uppfördt.

c) *Koppar-tillverkningen.*

Stora Kopparberget. Grufve-brytningen härstädes har år 1849 fortgått, utan att hafva varit hindrad af ras eller andra tillfälliga händelser; Och har driftvattnet så väl för konster och uppfodrings-verk, som för Hyttorne varit fullt tillräckligt.

Af de 409 arbets-rum, hvaruti brytning blifvit anställd, hafva 54 varit egentliga malm-rum, 50 försöks-arbeten, 4 communications-arbeten och 1 schakt-brytning.

Enligt den af Bergs-Collegium fastställda arbets-plan för Stora Kopparbergs grufvas iståndsättande efter det år 1833 inträffade stora fall, hade till 1848 års slut förbyggnader i grufvan blifvit gjorde, samt sänkningar och orter drifne för en summa stor 108,049 R:dr 33 sk. 9 rst.; Och som för Drottningsschaktets afsänkning 4 alnar 21 tum, under år 1849 ytterligare blifvit påkostade 994 R:dr 22 sk. 1 rst., utgöra de omkostnader, som af Afrads-cassans medel blifvit bestridda, för att sätta grufvan i farbart skick, sammanräknade 109,044 R:dr 7 sk. 10 rst. Banco.

På sätt grufve-brytnings-räkenskaperne utvisa, hafva 174,375 tunnor malm-haltigt berg år 1849 blifvit uppfordrade för en kostnad stor 89,509 R:dr 40 sk. 8 rst, hvaruti ingå 69,174 R:dr 36 sk. 1 rst för arbetslöner samt 20,335 R:dr 4 sk. 7 rst för materialier; Och har i följd deraf brytnings- och uppfodrings-kostnaden för en tunna malmhaltigt berg i medeltal utgjort 24 sk. 8 rst Banco.

Det uppfordrade berget, hvaraf större delen undergått skrädning, har lemnat 100,920 tunnor malm, hvilka, på de vanliga malm-auctionerne försållda, uppgått till ett värde af 162,944 R:dr 44 sk., som efter medel-beräkning utgör 4 R:dr 29 sk. 6 rst Banco för en Tunna malm.

Den erhållna malmen 100,920 tunnor har, enligt den från äldre tider stadgade ordning, blifvit fördelad uti så kallade lottningar af 13 hopar uti hvardera och 2 tunnor per hop, hvarefter vid malm-auctionerne 5 hopar af hvarje lottning blifvit försållda till förmån för de vid Stora Kopparberget, i och för grufve-brytningen, inrättade cassor, hvaremot de öfrige 8 hoparne blifvit utdelade på Fjerdepartes-egarne, efter det pris, hvartill första hopen eller ordinarie grufvehjelps-malmen vid försäljningen uppgått; Och har, efter att det sålunda tillgått, ofvanberörde malm-värde 162,944 R:dr 44 sk. B:co tillkommit på sätt som följer:

	R:dr	sk.
1:sta hopen: Ordinarie grufvehjelps-malm såld för	11,850.	—
2:dra dito: Centonal-malm	12,779.	34.
3:dje och 4:de hopen: Afrads-malm	28,290.	46.
13:de hopen: Extra grufve-hjelps-malm	14,627.	29.
Extra Afrads-casse-malm till så ringa belopp hvarje lotts-dag, att den ej kunnat i lottningar utläg- gas, såld för	596.	31.
Fjerdepart-egarnes malm, utgörande 8 hopen af hvarje lottsning, värderade efter ordinarie grufve-hjelps-mal- mens eller första hopen pris till	94,800.	—
Summa malm-värde som ofvan R:dr	162,944.	44.

Sedan från värdet af Fjerdepart-egarnes malm 94,800 R:dr blifvit af-räknade ej mindre de af brukande Bergsmännen för Fjerdepart-egarnes räk-ning under året insatta grufve-brytningsmedel, än ock communal-afgifter och bevillning, så har, enligt Grufve-Rättens beslut, 1849 års fjerdepart-revenu blifvit utsatt till 32 R:dr 12 sk. Banco.

Koppar-tillverkningen af malm från de skattlagde grufvorne vid Stora Kopparberget har under Bruks-året 1849 uppgått till ett belopp af 4,617 Sk \mathbb{L} 6 L \mathbb{L} 6 \mathbb{L} , som, på Fahlu Krono-våg invägd, fördelas sålunda:

	Sk \mathbb{L}	L \mathbb{L}	\mathbb{L}
Kronans Tionde-koppar	460.	4.	12 $\frac{3}{4}$.
Konst-Stats-koppar	178.	17.	14 $\frac{1}{2}$.
Armbösse- och Provisions-koppar	14.	2.	14 $\frac{1}{10}$.
Proste-koppar	15.	—	—
Ströms-afrads-koppar	5.	9.	17.
Bergsmännens behållne koppar	3,943.	11.	7 $\frac{3}{4}$.
Summa som ofvan Sk \mathbb{L}	4,617.	6.	6.

Utom denna koppar-tillverkning af malm från de skattlagde grufvorne, hafva 302 Sk \mathbb{L} 13 L \mathbb{L} 1 \mathbb{L} så kallad frikoppar, eller sådan för hvilken icke någon Tionde erlägges, blifvit åstadkomne dels genom slagg-bruk, dels ock af malm från Nicolai utom Stora Kopparbergs grufvas område belägne grufva; Och finnes således hela Koppar-tillverkningen år 1849 vid Stora Kopparberget,

om så väl den skattlagde, som den från afgift befriade sammanräknas, hafva uppgått till ett belopp af 4,919 *Sk* 19 *L* 7 *ö*.

Berörde tillverkning 4,919 *Sk* 19 *L* 7 *ö* är 124 *Sk* 1 *L* 14 *ö* större än det år 1848 vid Stora Kopparberget åstadkomne beloppet, samt öferskjuter med 1,218 *Sk* 11 *L* 7 *ö* medel-productionen under de 5 åren 1843—1847, samt med 1,736 *Sk* 11 *ö* medel-tillverkningen under qvinqvennum 1838—1842.

Sammanräknas nu Koppar-tillverkningen vid de öfrige Koppar-verken, på sätt den å nedanstående tabell finnes upptagen, med productionen vid Stora Kopparberget, så uppgår hela beloppet för år 1849 till 9,928 *Sk* 16 *L* 6 *ö*, hvilket quantum är 434 *Sk* större, än det år 1848 åstadkomne, samt öferskjuter med 1,796 *Sk* tillverkningen i medeltal under de 5 åren 1843—1847 och med 3,793 *Sk* medel-productionen under qvinqvennum 1838—1842.

	Uppgifven Koppar-tillverkning år 1849.			Taxeringen bestämd till	Kongl. Majts och Kronans Afradskoppar.		
	Sk R	L R	R		Sk R	L R	R
Vid Stora Kopparberget af skattlagde grufvornes malm	4,617	6	6	Hvarje 10:de Sk R efter afdrag af Pastorsandelen.	460	4	12 $\frac{3}{4}$
„ dito af malm från Nicolai nya grufva	37	2	1	Tillverkningen ännu ej taxerad.	—	—	—
„ dito af slagg från gamla Hyttevarp	265	11	—	tillverkningen är skattefri	—	—	—
„ Ljusnarsbergs kopparverk vid Nya Kopparberget i Örebro Län	123	11	14	Åtnjuter frihets-år.	—	—	—
„ Flögfors Kopparverk i dito	323	10	1	dito dito.	—	—	—
„ Yxsjö dito i dito	47	—	—	dito dito.	—	—	—
„ Johannisborgs dito i dito	37	9	12	dito dito.	—	—	—
„ Åtvidabergs dito i Östergötlands Län	3,224	3	15	Hvarje 30 Sk R .	407	7	9 $\frac{1}{2}$
„ Gottenviks dito i dito	24	12	—	dito dito.	—	16	8
„ Tunabergs dito i Södermanlands Län	32	8	—	dito dito.	4	1	12
„ Ridderhytte dito i Westmanlands Län	291	4	—	dito dito.	9	14	2 $\frac{3}{4}$
„ Sägghytte dito i Kopparbergs Län	235	16	2	dito dito.	7	17	4
„ Korsnäs dito i dito	424	7	13	dito dito.	4	2	18 $\frac{1}{2}$
„ Löfås dito i dito	88	9	3	dito dito.	2	18	19
„ Svartviks dito i dito	22	3	2	Åtnjuter frihets-år.	—	—	—
„ Waldemarsviks dito i Calmar Län	100	7	6	Ännu ej taxerad.	—	—	—
„ Gustafs- och Carlbergs dito i Jemtland	336	14	11	Åtnjuter frihets-år.	—	—	—
Summa Koppar	9,928	16	6	Kronans afrad	594	3	54$\frac{3}{4}$

d) *Nickel-tillverkningen.*

Vid Klefva grufva i Alsheda Socken och Jönköpings Län hafva 4,884 Skz Nickel-malm blifvit uppfordrade samt 212 Skz sofrade ur varpen. Af detta belopp tillsammans 5,096 Skz hafva 4,503 Skz blifvit försmälta, hvarvid erhållits 83 Skz 14 Lz 15 z så kallad Rå-Nickel, deraf 40 Skz 7 Lz blifvit afförde till Lessebo Bruk, för att garas; Och har sedermera tillverkningen af Nickel-koppar vid Lessebo utgjort 8 Skz.

e) *Messings-tillverkningen.*

Messings-tillverkningen har år 1849 blifvit uppgifven som följer:

	Skz	Lz	z
Vid Skultuna Bruk i Westmanland	703.	1.	11.
„ Gusums dito i Östergöhland	43.	8.	—
Summa Messings-tillverkning	746.	9.	11.

7de Artikeln.

Diverse Verk och Inrättningar.

Kopparhamrar.

	Uppgifvet Koppar-smide år 1849.		
	Skz	Lz	z
Vid Avesta Bruk i Kopparbergs Län	1,603	16	3
„ Tunaberg i Södermanlands Län	61	8	11
„ Forssjö Bruk i dito Län	14	6	3
„ Åtvidaberg i Östergöthlands Län	277	17	12
„ Mårdsätter i Örebro Län	28	16	11
„ Stora Gårhult eller Kjällefäll i Skaraborgs Län	79	10	—
„ Sätterforss i dito Län	27	2	—
„ Catrineforss i Elfsborgs Län	127	—	—
„ Lessebo i Kronobergs Län	211	2	15
„ Jernhytta eller Kopparmöllan i Christianstads Län	118	—	—
„ Graneforss i Blekinge Län	150	10	10
„ Olofsström i dito Län	100	—	—
Summa Koppar-smide	2,799	10	5

Bly-smältnings-Verk.

Enligt inkomne uppgifter har Bly-tillverkningen år 1849 uppgått till följande belopp:

	Sk	L	Ö
Vid Konung Gustaf den Tredjes Silfververk i Fahlun	40.	15.	5.
„ Sala Silfververk	160.	19.	1.
„ Guldsmedshytte eller Elzviks dito i Örebro Län	545.	8.	18.
„ Bornshyttan i dito Län	124.	18.	—
„ Wermskogs Silfververk i Wermlands Län	15.	—	—
Summa Bly-tillverkning	887.	1.	4.

Såsom biproduct har derjemte erhållits vid Sala Silfververk 70 Sk 5 L, samt vid Elzviks dito 38 Sk 11 L 6 Ö silfverglitt och glete.

Zink-Verk.

Vid Ekensberg i Stockholms Län har af malm från Hammars- och Godegårds socknar, den förra uti Örebro och den sednare i Östergöthlands Län, en Zink-tillverkning blifvit åstadkommen till ett belopp af 200 Sk.

Cobolt-Verk.

Cobolt-tillverkningen har år 1849 blifvit uppgifven sålunda:

Vid Tunaberg i Södermanland	3,765.	Hvaraf Kronans 30:del	125½.
„ Vena Cobolt-verk i Örebro Län	197.	do do	6½.
Summa Cobolt	3,962.	Kronans afrad	132.

Svafvel-Bruk.

Svafvel-tillverkningen har år 1849 uppgått till följande belopp:

	Sk	L	Ö		Sk	L	Ö
Vid Stora Kopparberget	42.	13.	15.	Hvaraf Kronans 30:del	4.	8.	9.
„ Dylta Svafvelbruki Örebro Län	228.	8.	—	„ „ 10:del	22.	16.	16.
„ Såghytte Kopparverk i Kopparbergs Län	182.	10.	—	„ „ 30:del	6.	1.	13.
„ Korssnäs dito i dito Län	91.	—	—	„ „ dito	3.	—	13.
„ Löfås dito i dito Län	37.	14.	—	„ „ dito	1.	5.	3.
Summa Svafvel	582.	5.	15.	Kronans afrad	34.	12.	14.

Vitriol-Verk.

Vitriol-tillverkningen har år 1849 förhållit sig som följer:

	Sk ^o L ^o &		Sk ^o L ^o &
Vid Stora Kopparberget . . .	554. 17. 5.	Hvaraf Kronans 30:del	18. 9. 18.
„ Dylta Svafvel-bruk i Örebro			
Län	18. — —	„ „ 10:del	1. 16. —
„ Ölands Alunbruk . . .	760. — —	„ „ 30:del	25. 6. 13.
„ Lovers dito på Öland . .	200. — —	„ „ dito	6. 13. 7.
	<hr/>		<hr/>
Summa Vitriol	1,532. 17. 5.	Kronans afrad	52. 5. 18.

Alun-Bruk.

	Uppgif- ven till- verkning år 1849.		Kronans afrad.
	Tunnor.		Tunnor.
Vid Andrarum i Christianstads			
Län	4,810	Som medelpriset å den år 1848 för- sålda 10:de Alun uppgått till endast 11 R:dr 20 sk. 3 r:st Banco för Tunnan, så er- lägges, till följe af Kongl. Brefven den 23 Januari 1836 samt den 10 Mars 1837, allenast $\frac{1}{2}$ procent af tillverknings-beloppet.	9,05
„ Ölands Alunverk	4,820		9,10
„ Lovers dito på Öland . . .	550		2,75
„ Garphytte eller Latorps dito i Örebro Län	4,075		20,37
„ Kafilås dito i Skaraborgs Län	596		2,98
„ Hönsätters dito i dito . . .	712		3,56
„ Carlsforss dito i dito . . .	965		4,83
	<hr/>		<hr/>
Summa Tunnor Alun	10,528	Kronans Afrad	52,64

Rödfärgs-Verk.

	Uppgif- ven till- verkning år 1849.	Taxeringen bestämd till	Kronans afrad.
	Tunnor.		Tunnor.
Vid Stora Kopparberget	1,672	Hvar 30:de Tunna.	55 $\frac{1}{5}$
„ Dylta Bruk i Örebro Län	3,375	Hvar 40:de dito	337 $\frac{1}{2}$
„ Ridkärrs Rödfärgsverk i Örebro Län	854	Hvar 30:de dito	28 $\frac{4}{5}$
„ Risbacka dito i dito Län	520	dito dito	17 $\frac{1}{5}$
„ Gammelbo dito i dito Län	80	dito dito	2 $\frac{2}{5}$
„ Östra Silfberget i Kopparbergs Län	650	Hvar 50:de dito	13
„ Ingarfs Rödfärgsverk i dito Län	488	Hvar 30:de dito	16 $\frac{4}{15}$
„ Gamla Herregårdens dito i dito Län	1,075	dito dito	35 $\frac{5}{8}$
„ Elsborgs dito i dito Län	576	dito dito	19 $\frac{1}{5}$
„ Peterburgs dito i Gefleborgs Län	50	dito dito	1 $\frac{2}{3}$
„ Ölands Alunbruk	574	dito dito	19 $\frac{2}{15}$
„ Lovers dito	110	dito dito	3 $\frac{2}{3}$
Summa Tunnor Rödfärg	10,024	Kronans Afrad	550 $\frac{14}{15}$

Blyertz-Verk.

Vid de inom Norbergs Socken och Bergslag i Westmanlands Län befintlige Blyertz-verk har, enligt meddelad uppgift, tillverkningen uppgått till ett be-
lopp af 167 *Skz* 5 *Lz* 5 *z*.

Brunstens-brott.

Brunstens-brotten på Spexeruds och Hohults hemmans mark uti Ödestugu och Rogberga Socknar inom Jönköpings Län hafva icke eller år 1849 varit be-
arbetade; men deremot har brytning blifvit anställd uti Brunstens-brotten på
Bölets hemmansmark inom Udenäs Socken och Skaraborgs Län, hvarvid vun-
nits Brunsten *Skz* 350.

Stenkols-Verk.

Vid Höganäs Stenkols-verk uti Wäsby Socken och Malmöhus Län har
kol-brytningen detta år fortgått uti schakten Kronan och Ruth genom indrif-

ning af Orter och utbrytning af Pelare; Och har ort-drifningen blifvit verkställd i det förra schaktet emot öster intill 15:de Pelaren eller till en längd af 196 famnar, samt i det sednare intill 17:de Pelaren eller till en längd af 220 famnar från schaktet. Det år 1847 påbörjade uppfodrings-schakt, benämndt Prins Carl, har under året afsänkts från 39½ famnar till 44 famnars djup, då vattnet så tilltog, att arbetet måste upphöra, till dess en Pump-machin kunde uppsättas.

Stenkols-brytningen har år 1849 uppgått till följande belopp:

Af N:o 1	Tunnor	48,026.
„ N:o 2	„	77,283.
„ N:o 3	„	38,291.

Summa uppfordrade Tunnor Stenkol 163,600.

Vid Stenkols-verket hafva blifvit försålde:

Af N:o 1	Tunnor	43,232.
„ N:o 2	„	29,995.
„ N:o 3	„	18,266.

Summa försålde Tunnor Stenkol 91,493.

Vid Verket hafva blifvit consumerade:

Af N:o 1	Tunnor	6,394.
„ N:o 2	„	69,528.
„ N:o 3	„	25,712.

Summa consumerade Tunnor Stenkol 101,634.

Porfyr- och Marmor-Bruk.

Vid *Elfvedahls Porfyrverk* i Kopparbergs Län hafva åtskillige Porfyr-arbeten blifvit förfärdigade, hvilkas tillverknings-värde utgjort R:dr 2,800. — —

„ *Kolmårdens Marmor-bruk* i Östergöthland hafva ock diverse Marmor-arbeten blifvit verkställda till ett uppgifvet värde af „ 3,672. 5. —

Summa B:co R:dr 6,472. 5. —

Exporten af sådane särskilda Bergverks-effecter, hvilka icke under Artiklarna 3, 4 och 5 här förut blifvit upptagne, har under loppet af år 1849 förhållit sig, på sätt efterföljande, enligt Tullverkets räkenskaper, upprättade Tabell, närmare utvisar:

*Tabell, utvisande 1849 års export af här nedan upptagne Bergverks-producter, upprättad i
enlighet med Tullverkets Räkenskaper.*

	Koppar, garad.	Koppar, hettar- diga arbeten.	Koppar, smidd eller valsad.	Koppar-Nickel.	Messing, oarbetad.	Messing, arbetad.	Koppar- och Mes- sings-tråd.	Jern- och Sål- tråd.	Bly, arbetad.	Bly, oarbetad.	Jernskrot.	Cobolt-malm.	Cobolt-metall.	Blå Vitriol.	Grön Vitriol.	Alum.	Stavel.	Rödårg.	Brunsten.	Blyertz.
	Sk	Sk	Sk	Sk	Sk	Sk	Sk	Sk	Sk	Sk	Sk	Sk	Sk	L	L	L	L	T:r	Sk	L
Till Norrige	—	4 $\frac{3}{4}$	18 $\frac{1}{2}$	—	3	1	—	15	—	—	—	—	—	—	68	1,741	—	—	50	—
„ Finland	5	—	52 $\frac{1}{2}$	—	6 $\frac{3}{4}$	52 $\frac{1}{2}$	3,780	8,080	—	$\frac{1}{2}$	—	6	—	3	1,904	3,609	380	658	7 $\frac{3}{4}$	1,435
„ Ryssland	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	165	—	—	113,929	—	1,648	—	907
„ Preussen	2,577	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,769	—	—	—	—	1,972	—	241	—	—
„ Danmark	614	—	—	—	—	—	—	445	—	—	5	—	—	—	—	14,345	1,250	44	—	—
„ Mecklenburg	1,048	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2,500	—	—	442	—	66	—	—
„ Lybeck	3,283	—	—	2,400	2	$\frac{1}{10}$	—	—	$\frac{1}{2}$	—	—	120	—	—	—	8,075	—	—	—	—
„ Hamburg	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8,500	—	—	—	—
„ Bremen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34	—	—	—	—
„ Nederländerne	534	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	23,817	—	20	—	—
„ Belgien	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
„ Stora Britannien	375	—	—	—	—	—	—	—	4 $\frac{1}{8}$	—	54	1,746	500	—	—	—	—	—	—	—
„ Frankrike	2	—	—	—	—	2 $\frac{1}{2}$	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20	—
„ Italien	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	170	—	—	10	—
„ Norra Amerika	—	—	—	121	—	$\frac{1}{10}$	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—
Summa Export	8,488	4 $\frac{3}{4}$	70 $\frac{1}{2}$	2,521	9 $\frac{1}{4}$	56 $\frac{3}{8}$	3,780	8,540	4 $\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	1,828	1,872	665	2,503	1,972	176,634	1,630	2,709	57 $\frac{3}{4}$	2,342

Under loppet af år 1849 hafva följande nya verkstäder blifvit tillätne, nemligen:

1:o Nya Stångjerns-Härdar.

- Vid *Sälboda Bruk* i Gunnarskogs Socken, Jösse härad och Wermlands Län, en Smält-härd.
„ *Lyrstahammar*, nytt verk inom Fryksände Socken, Fryksdals härad och Wermlands Län, två Smält-härdar.
„ *Lindors Jernmanufaktur-verk* i Leksands Socken och Kopparbergs Län, en Smält-härd.
„ *Väster Myckelängs Jernmanufaktur-verk* i Elfdals Socken och Kopparbergs Län, en Smält-härd.

Varande alla förenämnde 5 Smält-härdar tillätne med oinskränkt tillverknings- och vågförings-rätt.

2:o Jern-Manufactur-Verk.

- Vid *Liseforss Bruk* i Fröskogs Socken af Elfsborgs Län, tre Spik-hamrar för en Stock med nödige eldstäder.
På *Carlbergs ägor* i Norbergs Socken och Westmanlands Län, en Vatten-slägga och en Spik-hammare för samma Stock med nödig eldstad, för tillverkning af hvarjehanda svart-smiden till eget och ortens behof.

3:o Smält-hyttor.

- Vid *Medskogsbäcken* i Åhre Socken och Jemtlands Län, en Koppar-prof-hytta, för tillgodogörande af malm från Handöls skärpning.
På *Häste hemmans-ägor* i Norbergs Socken och Westmanlands Län, en prof-hytta för anställande smältning af Silfver- och Koppar-malmer från Kallmorabergs grufvor.

Sluteligen får Collegium i underdånighet tillkännagifva, att, enligt derom gjorda ansökningar och meddelade tillstånds-resoluitioner, följande nedläggningar af verkstäder och Smiden år 1849 ägt rum, nemligen:

a) Stångjerns-Smide och Härdar.

Vid <i>Axbergshammars Bruk</i> i Axbergs och Ervalla Socknar af Örebro Län, en härd med	skt 18	576. 13.
„ <i>Danielshammars Bruk</i> i Malexanders Socken och Östergöthlands Län, två härdar med		600. —

Transport 4,176. 13.

Vid

	Skæ	Læ
Vid <i>Länna Bruk</i> i Åkers Socken och Södermanlands Län, tre härdar	Transport	1,176. 13.
„ <i>Glasfors Bruk</i> i Glafva Socken Gillbergs härad och Wermlands Län, två härdar	—	—
„ <i>Skeppsta Bruk</i> i Gåsinge Socken, Daga härad och Södermanlands Län, två härdar med		130. —
„ <i>Utansjö Bruk</i> i Högsjö Socken och Wester-Norrlands Län, en härd med		400. —
„ <i>Kolsätters Bruk</i> i Långseruds Socken, Gillbergs härad och Wermlands Län, två härdar med		975. —
Summa nedlagdt Smide vid förenämnde 13 härdar		2,681. 13.

b) af *Manufactur-Verkstäder.*

St *Eriks hammare* vid Bergsunds Gjuteri i Stockholm.

Bergs-Collegium framhärdar med djupaste vördnad, trohet och nit

Stormäktigste Aller-Nådigste Konung!
Eder Kongl. Maj:ts

underdånigste, tropligtigste
tjenare och undersåter.

FR. ÅKERMAN.

F. A. BERNDES.

ADOLF HALLGREN.

Stockholm den 14 November 1850.

L. S.
J. O. Myrberg.

STOCKHOLM, 1851.

P. A. NORSTEDT & SÖNER,
Kongl. Boktryckare.
